

BETROKKEN BIJ KWETSBAARHEID

Verkiezingsprogramma 2022-2026

Gemeente Oss

GROENLINKS
OSS

COLOFON

Programmacommissie:

Lilian Tan
Ewoud Vink
Dolf Warris
Marcel Kranendonk
Nick Woudstra

Beeldmateriaal:

Wouter Bos
Tjay Tan

Vastgesteld door de leden van GroenLinks Oss op 1 december 2021.

Met speciale dank aan alle mensen die hebben bijgedragen aan de totstandkoming van dit verkiezingsprogramma.

Naast deze versie is er ook een samenvatting, versie in begrijpelijk Nederlands en ingesproken versie beschikbaar.

VOORWOORD

ONZE LIJSTTREKKER AAN HET WOORD

Met trots schrijf ik deze woorden vooraf bij ons verkiezingsprogramma. Een programma waar ambitie, betrokkenheid en daadkracht vanaf spat.

Daadkracht als het gaat om het bestrijden van de klimaatcrisis, ook in onze gemeente. Dat betekent alles op alles zetten om minder energie te gebruiken. Dat betekent een einde aan het gebruik van vieze energie, we gaan vol voor de kracht van wind en zon. De opbrengst van energie-opwek komt geheel ten goede aan alle inwoners van onze gemeente door het oprichten van een gemeentelijk energiebedrijf.

Daadkracht als het gaat om al onze agrarische bedrijven te helpen om duurzame bedrijven te worden.

Daadkracht als het gaat om het recht op wonen, huizen zijn aangename plekken om in te leven, huizen zijn er niet om mee te speculeren over de rug van woningzoekenden heen. Fijn wonen in onze gemeente, in een duurzaam huis dat voor iedere inwoner betaalbaar is.

Daadkracht als het gaat om je gezond en milieuvriendelijk te kunnen verplaatsen binnen onze gemeente. Fietsers en voetgangers gaan voor, auto's zijn te gast op de fietsstraten die onze wijken gaan ontsluiten. Geen noordelijke randweg, maar echte oplossingen voor het probleem van het veel te hard groeiend autoverkeer.

Daadkracht als het gaat om ecologisch bembereiding overal in onze gemeente, het planten van heel veel bomen, bio divers groen direct bij de plek waar je woont, de Maashorst verder ontwikkelen als natuurgebied waardoor het nog fijner wordt daar te gast te zijn om te ontspannen en te sporten.

Daadkracht als het gaat om sociaal zijn. Versoepeling van de bijstandsnorm, onze inwoners krijgen meer ruimte om bij te verdienen en de kostendelersnorm wordt afgeschaft. Schulden van inwoners worden opgekocht door onze gemeente om inwoners een echte kans te geven weer schuldenvrij te worden. Er komt ruimte voor burgerbegrotingen en we gaan het basisinkomen introduceren. En zorgorganisaties die zorgen voor anderen omdat ze daar persoonlijke financiële winst op willen maken zijn niet langer welkom in onze gemeente.

We moeten anders nadenken over onze economie, onze omgeving en onze gemeente. Een groene economie die werkt voor de inwoners van onze gemeente, niet voor de grote bedrijven.

Hoe kun je niet trots zijn op deze plannen die je tegen gaat komen als je dit verkiezingsprogramma gaat lezen. Hoe heerlijk om hiermee aan onze lezer te vragen om te komen stemmen, om te stemmen voor de bescherming van mens en natuur, om te stemmen voor een prachtige groene en sociale toekomst van onze kernen, dorpen, stadjes en stad. Om te stemmen voor GroenLinks en door betrokken bij kwetsbaarheid te zijn.

Dolf Warris

Lijsttrekker GroenLinks Oss

“We moeten anders nadenken over onze economie, onze omgeving en onze gemeente. Een groene economie die werkt voor de inwoners van onze gemeente, niet voor de grote bedrijven.”

Dolf Warris

INHOUDSOPGAVE

Inleiding: Betrokken bij kwetsbaarheid	6	5. Eerlijk delen	19
		<ul style="list-style-type: none">• Een sociale gemeente• Inclusieve gemeente• Democratische gemeente• Veiligheid en privacy	
1. Natuur en energie	8	6. Voor elkaar in gezonde samenleving	22
<ul style="list-style-type: none">• Groene omgeving• Energie en klimaat• Landbouw en dieren		<ul style="list-style-type: none">• Zorg is geen markt• Toegankelijke zorg voor iedereen• Preventie en voorkomen van zorg• Jeugdzorg	
2. Betaalbaar wonen in een groene buurt	11	7. Hoe gaan we dat betalen?	25
<ul style="list-style-type: none">• Wonen voor iedereen• Wonen in een groene omgeving• Afval en schone omgeving			
3. Levendige gemeente met bloeiende cultuur	14		
<ul style="list-style-type: none">• Cultuur• Uitgaan en vrije tijd• Sport en bewegen• Ontmoeten			
4. Bereikbaar Oss	17		
<ul style="list-style-type: none">• De fietser en voetganger zijn de baas• Gezonde en verkeersveilige buurten• Anders reizen			

POLITIEK DIE BETROKKEN IS BIJ KWETSBAARHEID

Nooit zijn natuur, welzijn en welvaart zo met elkaar verbonden geweest als op dit moment. Welvaart die ten koste gaat van onze kwetsbare aarde, welvaart die de bodem uitput of lucht en water vervuult, is geen welvaart. Er is een einde gekomen aan de mogelijkheden om de grondstoffen uit de aarde in te zetten voor onze welvaart. We zullen nu onze energie uit de kosmos moeten halen. Er zijn grote veranderingen nodig om de omslag te maken waarin gezondheid van mens en aarde de norm wordt. Die veranderingen zijn gaande, zijn voelbaar in de samenleving en worden zichtbaar in de politieke agenda. Ook in Oss, juist in Oss.

De ambities van GroenLinks zijn groot. Omdat wij denken dat het nodig is dat we anders gaan denken over de inrichting van ons land en onze gemeente. Wij moeten zorgen dat onze gemeente over enkele generaties nog steeds de gemeente is waar wij trots op kunnen zijn. En wij geloven dat dit kan. Wij geloven in een Oss waar iedereen zich thuis voelt, prettig woont, schone lucht inademt en waar de gemeente er is voor haar inwoners. En niet andersom. Om dat te bereiken hebben we veel plannen. Drie uitgangspunten staan daarin voorop:

1. We gaan Oss radicaal vergroenen

De klimaatcrisis is de grootste uitdaging van onze tijd. GroenLinks zet daarom de aanpak van klimaatverandering in de hoogste versnelling. De tijd om te wachten is namelijk voorbij. We breken met vervuilende bedrijven, we bouwen windmolens, plaatsen zonnepanelen, zorgen voor meer bomen in de gemeente en zetten vol in op energiebesparing.

Zo pakken we de klimaatcrisis echt aan! De dominantie van de auto maakt plaats voor de fietser en de voetganger. Dat maakt onze gemeente aantrekkelijker en groener. Dit doen we op een eerlijke manier, zodat de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen. We verhogen de huren niet als huizen verduurzaamd worden en helpen inwoners met een lager inkomen om hun huis te verduurzamen. Het is nu geen keuze meer. We moeten naar een ander systeem toe, waar niet het consumeren maar het leven zelf centraal staat. De volgende generaties verdienen een aarde vol met kansen, zoals wij die ook hebben gekregen.

2. In Oss zorgen we voor een goede verdeling

Oss zit net als veel gemeenten in een wooncrisis. De overheid heeft de plicht om voor huisvesting te zorgen, dat staat in de grondwet. Van die zorg merken we niets meer. De markt bepaalt wat en hoe er gebouwd wordt. Dat kan niet langer zo. Hier moet de overheid ingrijpen en reguleren. Die taak ligt er ook voor de gemeente Oss. En wij gaan dat doen. We stellen eisen aan ontwikkelaars over de leefbaarheid en duurzaamheid van de nieuwe woningen maar gaan vooral flink bouwen. Waar dat kan, eerst in bebouwd gebied. In onze programmapunten kun je lezen hoe GroenLinks dat wil doen. Eerlijk en groen!

Wie zorgt voor de zorg? Door tijdgebrek kunnen we alle zorgtaken die we hebben niet volbrengen. Daarom is zorg een product geworden dat zo goedkoop mogelijk geleverd moet worden aan zo min mogelijk mensen. Dat kan niet langer zo. Echt kwetsbare mensen komen te kort. Zieken, ouderen en kinderen die niet in staat zijn om voor zichzelf te zorgen hebben recht op hulp.

Daar moeten wij voorrang aan geven. En daarna moeten wij ons afvragen wat we als gemeente te bieden hebben aan al onze inwoners. Wat kan de gemeente Oss doen om een gezonde leefomgeving te creëren waar kinderen kunnen opgroeien en mensen zich optimaal kunnen ontwikkelen? GroenLinks stelt die vraag in de gemeenteraad, want dat is de plek waar we verandering tot stand kunnen brengen. Hoe we dat doen geven we aan in onze programmapunten.

Het leven zit niet altijd mee. De gemeente moet dan klaarstaan met een helpende hand. Succes is namelijk geen keuze. In de hulp die de gemeente biedt is geen ruimte voor winstmakende zorgondernemers of incassobureau's die winst maken op schulden van onze inwoners. Wij zorgen voor een gemeente waar iedereen zich thuis voelt. Waar sport en ontmoeten een plek heeft, en waar onderwijs in groene en mooie gebouwen plaatsvindt. Iedereen moet mee kunnen doen. Dat is het doel.

3. Een nieuwe balans tussen welzijn en welvaart

De gemeente Oss is van ons allemaal. Daarom moeten wij ook zelf aan de knoppen zitten en onze gemeente niet laten inrichten door projectontwikkelaars en investeerders. Bedrijven die alleen voor overlast zorgen, niet bijdragen aan de werkgelegenheid of niet willen verduurzamen hebben geen plek in Oss. Dat is belangrijker dan een kloppend kasboekje van de wethouder. Wij willen een moderne economie, waar welzijn boven welvaart gaat.

Kunst en cultuur staan hoog op de agenda van GroenLinks en als de kwesties rond klimaat, zorg en huisvesting niet zo prangend waren stond het bovenaan! Waarom? Omdat creativiteit en verbeeldingskracht het meest nodig zijn in onze samenleving. "Imagination is everything, it is the preview of life's coming attractions" volgens Albert Einstein. "Verbeelding is alles, het is de voorbode van wat het leven voor ons in petto heeft." In de kunst geven we vorm aan de samenleving van de toekomst, in muziek, in dans, in kleur en zwart-wit en in woorden. Kunst en cultuur geven kleur aan ons leven. Kunst en cultuur zijn geen impuls voor het 'vestigingsklimaat' maar een eerste levensbehoefte.

Oss is een stad voor iedereen, juist de mensen die afwijken van de norm geven kleur aan een samenleving. Die moeten we koesteren. We moeten daarom actief ongelijkheid bestrijden. Het maakt op dit moment uit waar je bent geboren, welke kleur je huid heeft of welke achternaam je vader heeft. En iemand die in een rolstoel zit, ervaart letterlijk drempels in het leven. Dat is onacceptabel. Iedereen moet dezelfde kansen kunnen krijgen.

Tot slot

Met woorden hebben we geprobeerd onze programmapunten vorm te geven. In de hoop een beeld te scheppen van de toekomst waarin mensen gelijkwaardig zijn, de lucht gezuiverd is, de aarde vrucht draagt en de zee is ontdaan van alle vervuiling. Laten we beginnen. Hier in Oss, en met elkaar, want relaties bepalen de kwaliteit van ons leven.

HOOFDSTUK 1 NATUUR EN ENERGIE

De zorg voor het klimaat is de grootste opgave van onze tijd. Het tegengaan van de opwarming van de aarde vergt al onze daadkracht, creativiteit en wil tot samenwerking. We staan aan het begin van een grote verandering in het verkrijgen van energie uit de kosmos in plaats van fossiele grondstoffen uit de aarde. Ook in Oss.

Juist in Oss, waar wij als middelgrote stad, midden in het landelijk gebied met diverse kernen, te maken hebben met beide kenmerken van onze gemeente. De rol van de politiek is daarbij onmisbaar om de verduurzaming echt in de praktijk te brengen. GroenLinks is vóór windmolens en zonne-energie. Oss moet die regie nu pakken, want als we dat nu niet doen zal de uitvoering plaatsvinden door Den Haag. Dat willen we niet. We willen zelf die moeilijke keuzes kunnen maken en verantwoordelijkheid dragen voor onze eigen leefomgeving. Energie kun je besparen en opwekken. Waar mogelijk willen we energie besparen. Ieder mens die zich bewust is van het belang van het terugbrengen van de opwarming van de aarde, kan een ander mens inspireren. GroenLinks neemt het voortouw om in de gemeenteraad telkens weer als inspiratiebron te fungeren. Doordat we betrokken zijn bij kwetsbaarheid kunnen we krachten ontwikkelen die ons sterker maken. Zien we nieuwe mogelijkheden om gezondheid van mens, dier, lucht en aarde ten goede komen. Dat kan niet zonder reflectie op onze levensstijl, op onze economie, op onze politiek.

Kwetsbaarheid vraagt om zorgzaamheid. Zorgzaamheid voor de leefbaarheid in onze stad en in het landelijk gebied staat bij ons op de eerste plaats. Dat zie je terug in onze programmapunten.

1. NATUUR EN ENERGIE

Groene omgeving

- 1. Nieuwe norm:** In de gemeente Oss moet bouwen met oog voor klimaat en natuur de norm worden. We weten dat weinig groen ervoor zorgt dat het warmer wordt in de stad en dat het water dan niet goed weg kan. Ook is het moeilijk voor planten en dieren om in een versteende omgeving te overleven. Daarom zorgen we voor groene wijken met groene gevels en daken en stimuleren we inwoners om hun tuinen groener te maken.
- 2. Kiezen voor lokale natuur:** Biodiversiteit staat onder druk. Onze natuurgebieden moeten uitgebreid worden en de openbare ruimte moet zo groen mogelijk worden ingericht. Met ecologisch beheer van, onder andere, bermen keert de natuur letterlijk terug in onze straten. Daar knappen buurten enorm van op. Bewoners krijgen hierin een actieve stem en rol in hun buurt.
- 3. Bestaand groen behouden en uitbreiden:** Bij de ontwikkelingen van ruimtelijke plannen wordt onvoldoende rekening gehouden met bestaand groen. Er worden teveel bomen gekapt. GroenLinks wil dat elke gekapte boom dubbel gecompenseerd wordt. Daarnaast moet een vergunning verplicht zijn om bomen te kappen met een omtrek breder dan 25 cm, zowel voor de gemeente als particulieren en bedrijven. Want niet kappen is natuurlijk het beste. Daarnaast planten we 10.000 bomen. En wijzen we plekken aan voor 'Tiny Forests' om de biodiversiteit extra te versterken. En omdat bomen ziekten aan elkaar kunnen overdragen is het belangrijk dat we verschillende soorten bomen en planten plaatsen.
- 4. Meer groene daken:** We streven ernaar dat ieder dak groen wordt, vol ligt met zonnepanelen of op een andere manier goed gebruikt wordt. Daarom verplichten we het plaatsen van zonnepanelen op alle daken die van de gemeente zijn of waar de gemeente aan meebetaalt. We verleiden particulieren om hun daken te vergroenen. Voor projectontwikkelaars geldt het 'ja, tenzij'-principe: zij moeten aangeven waarom er géén groen daken of andere klimaat-adaptieve maatregelen mogelijk zijn. In plaats van andersom.
- 5. Vuurwerkverbod:** GroenLinks wil een algemeen verbod op het afsteken van consumentenvuurwerk. Vuurwerkoverlast is niet alleen irritant en op sommige momenten zeer vervelend, vuurwerk is ook slecht voor het milieu en voor de mens. Fijnstof dat vrijkomt bij het afsteken van vuurwerk is een groot risico voor de volksgezondheid.

- 6. Maashorst:** GroenLinks gelooft in natuurgebied de Maashorst. Wat GroenLinks betreft blijven we regionaal samenwerken om dit gebied volledig tot zijn recht te laten komen. Daarnaast maken we van Herperduin een natuurgebied waar gecreeërd kan worden, in plaats van een recreatiegebied in de natuur. De grote grazers blijven, en we laten het bos zichzelf verzorgen. Dat betekent minder kappen, en geen omgevallen bomen weghalen.
- 7. Oeverbegroeiing:** GroenLinks wil dat de oevers van waterlopen natuurlijk begroeid zijn. Daarvoor stimuleren wij het waterschap Aa en Maas om de hardhouten beschoeiingen van de slootwallen te vervangen door wilgentakken. Een flauwe helling naar de waterkant te realiseren en deze te beplanten voor meer diversiteit in het watergebied.

Energie en klimaat

- 8. Duurzame energie om de klimaatcrisis aan te pakken:** Om van vervuilde energie en schommelende prijzen af te komen moeten we zelf energie gaan opwekken. Als het aan GroenLinks ligt doen we dat met een slimme mix tussen windmolens en zonnepanelen op alle plekken die daarvoor geschikt zijn. Wij sluiten vooraf geen gebieden uit. We kunnen de volgende generaties niet opzadelen met het klimaatprobleem, er moet zo snel mogelijk gebouwd gaan worden.
- 9. Gemeentelijke energiebedrijf:** Bij het opwekken van energie streven we naar zoveel mogelijk lokaal eigenaarschap. De beste manier om dit te doen is via een gemeentelijk energiebedrijf. De gemeente is dan eigenaar van alle windmolens en zonnepanelen en de winst kan dan volledig ten goede komen aan de inwoners en de omgeving. Hierdoor kunnen we ervoor zorgen dat de natuur en de omgeving worden gecompenseerd voor de opwek van energie.
- 10. Energiebegroting:** Helaas zijn niet alle projecten energieneutraal te bouwen. Daarom vindt GroenLinks het belangrijk dat er een overzicht komt van de gemeentelijke gebouwen, hoeveel energie zij verbruiken en hoeveel zij opwekken, bijvoorbeeld met zonnepanelen. Net zoals een begroting moet dit overzicht sluitend zijn. Uiteindelijk moeten alle gebouwen van de gemeente in elkaars energiebehoefte kunnen voorzien en elkaar kunnen compenseren.

1. NATUUR EN ENERGIE

11. **Betalen naar draagkracht:** GroenLinks wil dat bij de energietransitie de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen. De grote bedrijven verbruiken de meeste energie. Het is logisch dat daar fors wordt ingezet op besparing. Daarnaast moet de gemeente mensen met een smalle beurs ondersteunen met haar eigen energiecoaches, zodat deze groep de energiekosten omlaag kan brengen door energiebesparing of het plaatsen van zonnepanelen.
12. **Coaches in energiebesparing:** GroenLinks wil dat energiecoaches gratis advies en hulpmiddelen (zoals tochtstrips, ledlampen, radiatorfolie) gaan geven. Te beginnen bij inwoners met een kleine beurs. Door mensen zonder baan tot energiecoach op te leiden vangen we drie vliegen in één klap: mensen verbruiken minder energie, de energierekening gaat omlaag én de werkloosheid loopt terug.
13. **Aandacht voor participatie:** De energietransitie is een verandering die een grote invloed heeft op ons leven. Daarom is het belangrijk dat iedereen gehoord wordt en zijn/haar zorgen kan uiten. Dat gebeurt nu te weinig waardoor inwoners zich steeds vaker genoodzaakt voelen zich te verenigen in actiegroepen. GroenLinks wil dat gesprekken tussen omwonenden en belanghebbenden eerder plaatsvinden en door de gemeente worden begeleid. De gemeente moet snel beleid maken waarin duidelijke kaders staan wanneer en waarover inwoners kunnen meepraten.
14. **Geen biomassacentrale:** GroenLinks wil geen biomassacentrale in de gemeente Oss. We zetten in op een mix van werkelijk duurzame energie. Waarbij we initiatieven die pionieren in het zoeken naar duurzame combinaties extra stimuleren, zoals het telen van gewassen onder zonnepanelen.
15. **Geen kernreactoren in Oss:** GroenLinks wil geen kernreactoren in de gemeente Oss. Kernenergie is geen duurzame energie, er is nog geen oplossing voor het afval en het vervuult. Er komen daarom geen proeven met kernreactoren in onze gemeente.
16. **Laadpalen:** We zetten de omslag naar elektrisch vervoer in de hoogste versnelling. De gemeente moet ervoor zorgen dat op elk parkeerterrein minimaal vijf laadpalen beschikbaar zijn. Bij nieuwe herinrichtingsprojecten nemen we de laadplekken standaard mee. Daarbij kijken we ook naar moderne technieken, zoals lantaarnpalen met oplaadmogelijkheden. Daarnaast kan iedereen die een laadpaal nodig heeft deze kosteloos bij de gemeente aanvragen.

17. **Meer energiebesparing, minder energielasten:** De gemeente Oss moet fors meer inzetten op energiebesparing. Woningen worden, in overleg, zo snel mogelijk verduurzaamd zodat we energie besparen en de energielasten omlaag kunnen brengen. Zo zorgen we ervoor dat het niet alleen goed is voor het klimaat, maar ook voor de portemonnee van onze inwoners. We maken slimme keuzes door woningen met een laag energielabel eerst te verduurzamen, bijvoorbeeld door isolatie. Woningbouwcorporaties krijgen daarbij meer speelruimte om woningen optimaal te isoleren.

Landbouw en dieren

18. **Stimuleren duurzame landbouw:** We stimuleren duurzame landbouw en we stoppen met megastallen. Op gemeentegronden die gepacht worden, verbieden we het gebruik van landbouwgif en kunstmest. We gaan met boeren en natuurorganisaties in gesprek over een stappenplan om de hele Osse landbouw te verduurzamen zodat de biodiversiteit weer toeneemt en het Osse buitengebied gezond wordt. Het is tijd dat we een eerlijke prijs gaan betalen voor vlees, zuivel en eieren. Op een manier dat boeren er een fatsoenlijke boterham aan kunnen verdienen. Daarnaast maken we regels voor goed bodembeheer om uitdroging te voorkomen.
19. **Geen mestfabriek:** We zijn tegen een mega mestfabriek in Oss. Het is de hoogste tijd dat ons landbouwsysteem zo wordt omgevormd dat het mestprobleem bij de bron wordt opgelost.
20. **Dierenwelzijn:** Natuur is belangrijk voor iedereen. Te vaak wordt natuurgebied gezien als recreatiegebied, dieren als een attractie en groen als decoratie. Dit moet anders. Dierenwelzijn moet een prominente plek krijgen in alle besluiten die de gemeenteraad moet nemen. GroenLinks wil daarnaast een verbod op het gebruik van dieren tijdens evenementen. Het mogelijk maken om de snelheid van weggebruikers tijdelijk te verlagen in en rond broedgebieden. En tot slot een maaiverbod in het broedseizoen.

HOOFDSTUK 2

BETAALBAAR WONEN IN EEN GROENE BUURT

De overheid heeft de plicht om voor huisvesting te zorgen, dat staat in de grondwet. GroenLinks wil dat iedere inwoner in Oss in een betaalbaar, duurzaam en prettig huis kan wonen. Wat ons betreft kan dat alleen in een groene buurt.

Nu is een huis handelswaar geworden en mede omdat we niet genoeg huizen hebben, rijzen de prijzen de pan uit. De gevolgen zijn niet acceptabel. Een huis is een grondrecht, geen handel. GroenLinks neemt maatregelen die de handel in huizen aan banden legt en ervoor zorgt dat investeerders geen huizen kunnen opkopen in onze gemeente. Daarnaast neemt GroenLinks maatregelen die ervoor zorgen huizen duurzaam gebouwd moeten worden. Met als gevolg dat de welvaart beter wordt verdeeld, zodat ook minder draagkrachtigen mee kunnen doen aan de energietransitie. Niet alleen omdat een lage energierekening goed is voor de portemonnee, ook omdat de uitstoot van CO₂ en stikstof afneemt en daardoor lucht- en leefkwaliteit verbetert.

Er moeten meer huizen worden gebouwd op een manier die niet belastend is voor het milieu. Dus met zonnepanelen, warmtepompen en nieuwe technologie. En met veel groen natuurlijk. Op het dak, in de tuin en op straat!

2. BETAALBAAR WONEN IN EEN GROENE BUURT

Wonen voor iedereen

- 1. Zelfbewoningsplicht en anti-speculatiebeding:** Huizen zijn geen handelswaar. GroenLinks vindt dat iedereen die een huis koopt, hier ook zelf in moet wonen. Zelfbewoningsplicht zorgt ervoor dat goedkope koopwoningen niet meer massaal opgekocht kunnen worden door investeerders. Met een anti-speculatiebeding voorkomen we dat huizen direct met winst worden doorverkocht.
- 2. Woningen(mix) :** Een dak boven je hoofd is voor iedereen noodzakelijk. GroenLinks wil dat elke wijk en elk dorp voor iedereen bewoonbaar is. In elk nieuwbouwproject moet daarom 40% sociale huurwoningen worden gebouwd. Daarnaast moet 40% van de nieuwe woningen betaalbaar zijn voor starters en eenpersoonshuishoudens (koop en huur). Door gevarieerd te bouwen, worden de wijken en kernen van Oss een afspiegeling van de inwoners.
- 3. Inbreiding voor uitbreiding:** Groen en biodiversiteit willen we zoveel mogelijk behouden. Onze woningbouwopgave mag niet ten koste gaan van de leefbaarheid en groen in de wijk. Daarom wil GroenLinks dat nieuw te bouwen woningen altijd eerst binnen de stad en de kernen gerealiseerd worden, voordat er nieuwe wijken rondom de stad en de kernen bijgebouwd gaan worden. Voor de nieuwe woningen zijn bestaande voorzieningen met de fiets of te voet bereikbaar, zodat er geen nieuw asfalt nodig is.
- 4. Alternatieve woonvormen:** We zoeken steeds vaker naar een woonvorm die het beste bij onze levensstijl past. Of het nu wonen in een Tiny House is of het wonen in een collectief om zorg voor elkaar te kunnen dragen. GroenLinks wil ruim baan maken voor deze initiatieven. Hierover dient de gemeente in gesprek te gaan met woningcorporaties, om in beeld te brengen welke plekken geschikt zijn. En moeten initiatiefnemers ondersteund worden door een kwartiermaker *Nieuwe Woonconcepten*.

- 5. Huren bevroren bij verduurzaming:** We leven midden in een klimaatcrisis. Om deze crisis aan te pakken moeten onze huizen verduurzamen. Dit kan bijvoorbeeld door betere isolatie, zonnepanelen op daken en volledig overstappen op duurzame elektriciteit. Verhuurders zien deze investeringen vaak als een reden om de huurprijzen te verhogen. Voor GroenLinks is het ondenkbaar dat het wonen in een duurzame woning alleen voor rijke mensen is. Daarom wil GroenLinks het bevroren van de netto huurprijzen verplichten als woningen verduurzaamd worden.

Wonen in een groene omgeving

- 6. Klimaatneutraal bouwen:** Klimaatneutraal bouwen betekent dat alle broeikasgassen die uitgestoten worden tijdens een bouwproject gecompenseerd worden. Er moet gebruik gemaakt worden van materialen die energiezuinig zijn geproduceerd, met lage belasting van natuur en milieu en waar verantwoordelijk is omgegaan met water. De huizen die gebouwd worden zijn energieneutraal doordat zij voorzien zijn van goede isolatie, ventilatie, driedubbel glas en een lage temperatuur verwarmingskosten. Zo zorgen we voor een gezonde leefomgeving, binnen- en buitenshuis.
- 7. Autoluwe woonwijken:** Auto's hebben een dominante rol in onze openbare ruimte gekregen. Dit gaat ten koste van groen en natuur in de wijk. GroenLinks wil parkeerplaatsen aan de buitenkanten van de wijk plaatsen zodat in de wijken plaats is om te elkaar te ontmoeten. Daarnaast kiezen steeds meer inwoners om met de (elektrische) fiets of openbaar vervoer te reizen. Hierdoor kan de parkeernorm omlaag en zijn er minder parkeerplaatsen nodig bij nieuwbouwprojecten
- 8. Een groene leefomgeving:** Onze leefomgeving versteent. Met 'Operatie Steenbreek' halen wij stoeptegels weg en leggen (gevel)tuinen aan. Dit voorkomt dat straten blank komen te staan na een hoosbui. En het helpt bij het verbeteren van de luchtkwaliteit en tegengaan van hittestress. Daarnaast moeten de aannemers die onze bermen onderhouden oog hebben voor de natuur. Ecologisch bermbeheer moet de norm zijn voor de hele gemeente Oss. Dit betekent een natuurlijke mix van verschillende planten die elkaar in evenwicht houden. En stoppen met het kort maaien van het openbaar groen.

2. BETAALBAAR WONEN IN EEN GROENE BUURT

Afval en schone omgeving

- 9. Wonen binnen 50 meter van groen:** Iedereen moet kunnen profiteren van het groen dat we toevoegen aan onze woonwijken. Dit moet meetbaar en zichtbaar zijn. Daarom vindt GroenLinks dat binnen 50 meter van iedere woning openbaar groen moet zijn. Op die manier maken we onze leefomgeving groener en gezonder.
- 10. Een kloppend stadshart in het groen:** Dankzij een voorstel van GroenLinks worden nu de eerste stappen gezet naar een groener centrum. Wij zien echter te vaak dat groen alleen in bloembakken mag bestaan. Dat is jammer. GroenLinks zet zich in voor een groen, toegankelijk centrum met meer bomen en bloemen. En minder stenen. Nu het centrum steeds meer op een woonwijk begint te lijken, moet het ook meer als een woonwijk worden behandeld. Dat betekent voldoende speelgelegenheden, parkjes en openbaar groen.
- 11. Bouwen aan duurzaam wonen:** Het bouwen van huizen moet in goede balans gebeuren met de natuur. Daarom moet er vol ingezet worden op circulair bouwen. Dit betekent dat de materialen van panden die gesloopt gaan worden zorgvuldig behandeld en gesorteerd worden. Deze materialen kunnen dan hergebruikt worden in nieuwbouw. Denk hierbij aan isolatiematerialen, pijpleidingen maar ook de stenen en heipalen. Circulair bouwen is aantoonbaar goedkoper en beter voor het klimaat. Daarom wil GroenLinks dat alle nieuwbouw projecten circulair gebouwd gaan worden.
- 12. De vervuiler betaalt:** Wij moeten minder afval creëren. Dit stimuleren doen we door de recyclebare stoffen te scheiden van wat niet recyclebaar is. Alle recyclebare stoffen moeten gratis, gescheiden, opgehaald moeten worden aan huis of ingeleverd kunnen worden in ondergrondse containers voor bijvoorbeeld hoogbouw. Daarentegen moeten alle niet recyclebare stoffen zwaarder belast worden. In praktijk betekent dit dat plastic, groen, papier en glas gratis wordt opgehaald en er alleen voor restafval betaald moet worden.
- 13. Een schone leefomgeving:** De openbare ruimte is van ons allemaal. Daarom moeten we met zijn alle zorg dragen voor een gezonde en schone leefomgeving. Burger- en buurtinitiatieven die hieraan bijdragen moeten door de gemeente ondersteund worden. Daarnaast moet de boete voor het creëren van zwerfafval omhoog. Hier moet actief op worden gehandhaafd.

HOOFDSTUK 3

LEVENDIGE GEMEENTE MET BLOEIENDE CULTUUR

Wat we doen is een uitdrukking van onze cultuur, kunst is hoe we dat doen! GroenLinks heeft kunst en cultuur als belangrijke pijlers in haar programma staan. Een bezoek aan de Lievekamp en de Groene Engel, muziek maken met de harmonie, zingen in koren en dansen op festivals. We toeteren er op los in de fanfare en schieten de (houten) vrije vogel van de schutsboom bij het Gilde. Daarnaast ontmoeten wij elkaar bij sportverenigingen en in buurt- en dorpshuizen. Dat is wat de samenleving kleur geeft. GroenLinks omarmt de spanning tussen tradities en verandering. Verandering maakt namelijk deel uit van onze tradities.

GroenLinks vindt creativiteit belangrijk en geeft makers hiervoor de ruimte! Culturele en kunstzinnige activiteiten bevorderen de saamhorigheid binnen de gemeenschap van Oss. Daarom is het van belang dat kinderen al vroeg in aanraking komen met kunst en cultuur. Niet alleen om hun talenten te ontwikkelen, maar ook om hun gevoelens en ideeën te uiten. GroenLinks vindt dat het voor iedereen mogelijk moet zijn om deel te nemen aan kunstzinnige activiteiten en stimuleert het onderwijs daar meer aandacht aan te besteden.

Kunst draagt bij aan een gezonde samenleving. Daar bloeien we van op! GroenLinks is trots op de culturele instellingen die actief zijn binnen onze gemeentelijke grenzen. De Muzelinck, de Lievekamp, de bibliotheek, Museum Jan Cunen, de Groene Engel, zij zorgen met elkaar voor goed cultuuronderwijs en talentontwikkeling. Zij informeren ons, laten ons ontdekken, ervaren en kennis maken met nieuwe ideeën. Dat maakt Oss tot een levendige gemeente met een bloeiende cultuur.

3. LEVENDIGE GEMEENTE MET BLOEIENDE CULTUUR

Cultuur voor iedereen

- 1. Cultuur in de hele gemeente:** GroenLinks vindt het belangrijk dat er cultuuraanbod is in de hele gemeente. In de dorpen, kernen en stadjes van onze gemeente wordt ongelooflijk veel aan cultuur gedaan, dat moet behouden blijven voor alle inwoners van onze gemeente.
- 2. Muzelinck als spil in het cultuuronderwijs:** De Muzelinck is cruciaal voor het cultuuronderwijs in onze gemeente. Zij zijn de talentontwikkelaars binnen basis- en voortgezet onderwijs en de amateurverenigingen. GroenLinks vindt dat iedereen op iedere, en liefst jonge, leeftijd kennis moet kunnen maken met muziek, beeldende kunst of drama. De gemeente moet hierin ondersteunen. Zowel op scholen, als in alle wijken en kernen van de gemeente.
- 3. UITHUIS:** GroenLinks staat volledig achter het nieuwe cultuurcentrum midden in de stad, met als spil de bibliotheek. Een open huis waar je niet alleen je boeken kunt lenen, maar ook terecht kunt voor informatie, bijvoorbeeld op het gebied van digitalisering of laaggeletterdheid. Waar je tijdens een kopje koffie verrast kunt worden door een presentatie van leerlingen/docenten van de Muzelinck of een preview van de Lievekamp of Groene Engel. Door zuinigheid lijkt de gemeente deze doelstelling uit het oog te verliezen. Wat GroenLinks betreft moeten we hier scherp op zijn, we kunnen het maar één keer goed doen.
- 4. De Groene Engel blijft de Groene Engel:** De Groene Engel heeft potentie om nieuwe doelgroepen te bereiken en een podium te zijn waar geëxperimenteerd mag worden door Oss' talent. Dit podium moet behouden blijven in Oss, op de locatie aan de Kruisstraat. Dat betekent dat er meer subsidie moet worden uitgekeerd om de organisatie te versterken. Wat GroenLinks betreft blijft de Groene Engel een broedplaats voor cultuur. Met het gebouw in eigendom van de gemeente.
- 5. De nieuwe Lievekamp:** Ons theater is niet alleen geliefd bij onze inwoners, maar ook ver daarbuiten. De Lievekamp verdient een nieuw gebouw. Wat GroenLinks betreft wordt dit het groenste theater van Nederland. Een theater compleet van hout is een kans die we moeten pakken.

- 6. Museum Jan Cunen:** De gemeente Oss heeft een rijk verleden aan cultureel erfgoed. Een ambachtelijk verleden dat te vinden is in zowel de stad als de kernen. De combinatie met hedendaagse kunst maakt dat de tentoonstellingen altijd verrassen en uitdagen. Het Jan Cunen speelt ook een belangrijke rol in het onderwijs. De gemeente moet zich ondersteunend opstellen in bijvoorbeeld het verstrekken van leningen, beheer van de huidige collectie en de aankoop van nieuwe objecten.
- 7. Eerlijke boterham:** De economische positie van creatieve makers is te vaak niet goed. Zij verdienen een eerlijke beloning, betere arbeidsvoorwaarden en meer zekerheid. De gemeente moet het goede voorbeeld hierin geven. Hen ruimte geven en hen goed betalen (Fair Practice Code). Daarnaast moeten we het correct betalen van creatieve makers stimuleren met subsidievoorwaarden voor organisaties waar de gemeente mee samenwerkt.
- 8. Theater van de Stad:** Het project Theater van de Stad moet structureel worden ondersteund. Dit project zorgt ervoor dat iedereen in de gemeente Oss kennis kan maken met het theater en kunst en cultuur. Het biedt talent een podium en is een plek waar je elkaar kunt ontmoeten en gelijkgestemden tegen kunt komen.
- 9. Monumenten:** De gemeente Oss heeft een rijke geschiedenis. En heeft zo veel te bieden aan monumenten en archeologische vondsten. GroenLinks wil hiervoor extra aandacht in het gemeentelijk beleid. Bijvoorbeeld in het gemeentelijk monumentenbeleid.

Uitgaan en vrije tijd

- 10. Uitgaan in Oss:** Een levendige stad kan niet zonder uitgaanscentra voor jongeren. Op dit moment is er voor jongeren te weinig te doen in de gemeente. De gemeente Oss moet ruimte maken voor een interessante uitgaansgelegenheid in de gemeente.

3. LEVENDIGE GEMEENTE MET BLOEIENDE CULTUUR

- 11. Festivals:** In de afgelopen jaren zijn festivals steeds populairder geworden. Dit heeft ook invloed op de leefbaarheid van plekken rondom de festivalterreinen. Wat GroenLinks betreft komt er in de gemeente Oss een festivalterrein waar, zonder al te grote invloed op de omgeving en omwonenden, naar hartenlust kan worden gefeest. Zo blijft de gemeente leefbaar voor iedereen, ook voor de mensen die niet naar het festival gaan.
- 12. Evenementen:** Er zijn in Oss talloze grote en kleine evenementen. De gemeente helpt deze evenementen om duurzamer en toegankelijker te worden. Onder andere door het beschikbaar stellen van recycle-units om afval te scheiden. En rolstoeltoiletten om de evenementen inclusiever te maken. Daarnaast vragen we grote evenementen om alleen gebruik te maken van herbruikbare bekertjes, in plaats van vervuilend plastic.

Sport en bewegen

- 13. Sport voor iedereen:** Sport en bewegen moet voor iedereen toegankelijk, betaalbaar en bereikbaar zijn. De gemeente garandeert sportaanbod in alle wijken en kernen van de gemeente Oss. We halen drempels weg voor de mensen om te gaan sporten en stimuleren kinderen en jongeren van jongs af aan om te bewegen. Sporten moet voor iedereen beschikbaar zijn op gezonde sportvelden, zonder ongezond kunstgras van rubbergranulaat. Bestaande rubbervelden halen we weg.
- 14. Openbare ruimte:** Veel inwoners van onze gemeente houden van sporten op straat of in het park. We maken de openbare ruimte extra uitnodigend om te sporten en te bewegen. Denk aan beweegparken en fiets-, hardlooproutes, maar ook aan speeltuinen voor kinderen. In de ontwerpfase van een gebied neemt de gemeente dit direct mee.
- 15. Duurzame gebouwen:** Het verduurzamen van sportaccommodaties is goed voor gebruikers, verenigingen en het klimaat. De gemeente maakt hier werk van, waar nodig met advies en het oplossen van financiële knelpunten. Zo moet het nieuwe Golfbad in de gemeente helemaal energie-neutraal worden. We bouwen voor de toekomst, niet voor het verleden.

Ontmoeten

- 16. Verenigingen:** Sporten, cultuur en het overige verenigingsleven is een manier om te ontmoeten en te verbinden. De verenigingen in onze gemeente vervullen daarbij een belangrijke rol. Sommige verenigingen staan echter onder druk door de coronacrisis en een terugloop van vrijwilligers. De gemeente moet ervoor instaan dat verenigingen geen slachtoffer worden van de coronacrisis. Bijvoorbeeld door incidenteel steun te verlenen of te helpen in het werven van nieuwe vrijwilligers. Maatschappelijke organisaties worden hier nauw bij betrokken.
- 17. Maatschappelijke impact voorop:** De gemeente Oss bestaat niet alleen uit wijken in de stad, maar heeft ook 23 kernen in het buitengebied. GroenLinks vindt het van groot belang dat wij ontmoetingsplaatsen creëren waar inwoners van alle leeftijden elkaar kunnen ontmoeten. Buurt- en dorpshuizen worden nu afgerekend op een sluitende exploitatie, terwijl maatschappelijke impact niet wordt meegenomen. Als we ontmoeten echt belangrijk vinden, kijken we niet alleen naar de financiële kant, maar ook naar de rol binnen de gemeenschap.

HOOFDSTUK 4

BEREIKBAAR OSS

Hoe verplaatsen we ons, binnen Oss en van en naar het buitengebied? Ook dat is een item waar GroenLinks uitgesproken ideeën over heeft. Uitgangspunt is het verminderen van het gebruik van fossiele brandstoffen. En hoe kan dat beter dan op de fiets?

Wij gaan voor meer fietspaden, minder auto's in de wijken, betere verbindingen in het openbaar vervoer. Tal van mogelijkheden staan tot onze beschikking en als het aan GroenLinks ligt benutten we die allemaal! Als we kunnen zorgen dat woon- en werkverkeer binnen fietsafstand is of goed bereikbaar met het openbaar vervoer zullen mensen de auto eerder laten staan. De winkels in het centrum van Oss moeten goed bereikbaar zijn, ook voor mensen die slecht ter been zijn. Slechtziende mensen moeten blindelings hun weg door Oss kunnen vinden.

Bewegen is belangrijk voor ons allemaal, voor onze gezondheid én voor een schonere leefomgeving. Het is ook de beste manier om te genieten van de prachtige natuur- en cultuurlandschappen die de gemeente Oss rijk is.

4. BEREIKBAAR OSS

De fietser en voetganger gaan voorop

- 1. Investeren in fietsroutes:** We investeren in de fietsinfrastructuur. Zo maken we fietsen aantrekkelijker en laten onze inwoners vaker hun (vervuilende) auto staan. Er komen meer vlotte, veilige en comfortabele fietsroutes die alle wijken en dorpskernen met de belangrijkste voorzieningen verbinden. Autoluw en met comfortabel asfalt. Fietzers en voetgangers krijgen voorrang in het verkeer, bijvoorbeeld op de bestaande fietsroutes. Op de kruisingen met verkeerslichten krijgen fietsers en voetgangers sneller en langer groen licht.
- 2. Fietsparkeren:** Fietzers kunnen hun fiets overal in de centra en de kernen gemakkelijk, veilig en gratis parkeren. Er komen meer fietsparkeerplaatsen, zowel grootschalig als kleinschalig. Deze zijn en blijven gratis, daarvoor maken we het parkeren voor auto's tenminste kostendekkend.
- 3. Maasveren:** GroenLinks vindt dat voetgangers en fietsers de Maas moeten kunnen blijven oversteken. Daarom moet de gemeente aandringen bij de provincie om geld vrij te maken voor de Maasveren. Als dat niet gebeurt, moet de gemeente garant staan.
- 4. Autovrij centrum:** In navolging van andere Brabantse steden maakt de gemeente Oss een plan om toe te werken naar een autovrij centrum in 2030. Dit betekent dat we rond het centrum parkeergelegenheden plaatsen, dat we straten als Molenstraat en Walstraat inrichten als fietsstraat en we het parkeerterrein achter de Hema omvormen tot een groen park. Daarnaast mogen we weer fietsen in het centrum.

Gezonde en verkeersveilige buurten

- 5. Geen noordelijke randweg:** Meer asfalt is geen oplossing voor de toenemende drukte op de weg. De noordelijke randweg is dan ook geen oplossing voor het probleem op de Singel 1940-1945. Het overgrote deel van het autoverkeer op deze weg is bestemmingsverkeer. De Spitsbergerweg en Frankenbeemdweg vormen nu een fysieke grens tussen stad en natuur. Het verbreden van deze wegen gaat ten koste van de ecologische zone die daar is aangelegd. De onbetaalbare noordelijke randweg wordt daarom niet aangelegd.

- 6. Kiezen voor groene en actieve mobiliteit:** We geven fietsers, voetgangers en groen de ruimte! We veranderen onze openbare ruimte in zones met groen, schone lucht en ruimte voor fietsers en voetgangers. In deze autoluwe gebieden staan recreatie, ontmoeting, spelen, sport en ontspanning centraal. Alleen voor voetgangers, fietsers en openbaar vervoer komt er nog nieuw asfalt. GroenLinks werkt niet mee aan het aanleggen van nieuwe wegen ten koste van leefbaarheid en natuur, die het autogebruik onnodig stimuleren.
- 7. Verkeersveiligheid:** De gezondheid en veiligheid van onze inwoners, kinderen én volwassenen, vinden we belangrijker dan met hoge snelheid door de kernen rijden. Brommers, scooters en snorfietsen gaan voor hun veiligheid van het fietspad af. Om ook hun veiligheid te zorgen, vergroten we de 30 km/uur-zones. Die wegen richten we op deze snelheden in.

Anders reizen

- 8. Meer trein:** We willen dat de bereikbaarheid met de trein verbetert. We pleiten voor een snelle verdubbeling van de spoorbrug over de Maas bij Ravenstein zodat meer treinen kunnen rijden tussen Arnhem en 's-Hertogenbosch. Ook willen we een NS-station in Berghem.
- 9. Bussen en deelmobiliteit:** Buslijnen spelen een belangrijke rol in de bereikbaarheid binnen onze gemeente. Een gemeente met het oppervlak van de gemeente Oss heeft goede verbinding nodig tussen stad en kernen. Hiervoor is het belangrijk dat wij blijven inzetten op meer openbaar vervoer en bussen vaker en kortere routes te laten rijden. Bushaltes moeten aantrekkelijk, en herkenbaar zijn, met goede fietsparkeerplekken. Op strategische plekken in de stad, de wijken en de kernen maken we ruimte vrij voor deelfietsen en elektrische deelauto's.
- 10. Samen met werkgevers en onderwijsinstellingen:** De spits is vervuילend, ongezond en zorgt voor veel overlast. De gemeente, onderwijsinstellingen en bedrijven starten een mijd-de-spitsprogramma om werknemers en inwoners te stimuleren vaker de (elektrische) fiets te pakken, thuis te werken of buiten de spits te reizen naar het werk. We willen dat de gemeente Oss actief aan de slag gaat met de werkgeversaanpak Brabant Mobiliteitsnetwerk (BMN), gekoppeld aan de Brabantse fietscampagne Sjees.

HOOFDSTUK 5

EERLIJK DELEN

GroenLinks wil dat iedereen in onze gemeente mee kan doen. Als dat niet lukt moet de gemeente helpen en ondersteunen. Oss heeft laten zien, bijvoorbeeld in het opvangen van vluchtelingen, dat zij er is voor diegenen die dat nodig hebben. Toeval kan hard zijn, en het kan ons allemaal overkomen. Wij bestrijden het neoliberale idee dat succes een keuze is, dat kwetsbaarheid zwak is en helpen onze inwoners als het even niet meer gaat.

Schulden maken kwetsbaar, soms omdat mensen zich geen raad meer weten, soms door schaamte maar altijd omdat ze denken tekort geschoten zijn. Niet goed genoeg. Die gevoelens leiden tot depressie en ellende. Dat willen we voorkomen. De overheid zelf is vaak een grote schuldeiser, en ook banken zijn onvermurwbaar als zij onvermogen vermoeden bij hun cliënten. Daarom slopen wij het verdienmodel uit de schuldenindustrie. We gaan zorgvuldig om met de bijstand en gaan in gesprek als de situatie verandert. We pakken niet zomaar hun enige zekerheid af. We gaan uit van de menselijke maat in ons beleid. De overheid is er namelijk voor de inwoners. Niet andersom.

Het bestrijden van discriminatie is voor GroenLinks topprioriteit. Wij gaan werk maken van het Regenboogakkoord waarmee we ons inspannen voor concrete maatregelen tegen onder andere discriminerend geweld en voor LHBTIQ+-acceptatie op scholen. Slavernij in ons verleden laat nog steeds zijn sporen na. We zijn ons bewust van de pijn die dat met zich meebrengt, pijn die generaties aanwezig blijft. Wij sluiten onze ogen hier niet voor. Zodat de beelden van Sinterklaas en Piet geen tekenen zijn van meester en knecht maar van een heerlijk kinderfeest zonder discriminerende stereotypen.

Tot slot stoppen we met het criminaliseren van drugsgebruik en pakken we ondermijning aan waar het vandaan komt: het verdienmodel. Daarom gaan we experimenteren met gemeentelijke wijsheid.

5. EERLIJK DELEN

Een sociale gemeente

- 1. Menselijke maat:** De overheid is er voor haar inwoners. De gemeente Oss moet een toegankelijke overheid zijn die haar inwoners durft te vertrouwen. Aanvragen voor de WMO, zoals een traplift of bijzondere bijstand, worden eerst ingewilligd en pas daarna gecontroleerd. Nu moet er verplicht een keukentafelgesprek plaatsvinden met de gemeente, terwijl deze aanpassingen alleen aangevraagd worden als ze nodig zijn. Dit omdraaien voorkomt lang wachten voor inwoners.
- 2. Schulden opkopen:** Veel bureaus en bedrijven verdienen geld met mensen die schulden hebben achter de broek aan zitten. Inwoners van onze gemeente komen daarmee nog dieper in de problemen. GroenLinks wil dat de gemeente schulden van onze inwoners gaat opkopen, zodat zij uit de greep blijven van schuldeisers. Onze inwoners hebben bij het oplossen van schulden dan alleen nog maar te maken met onze gemeente. Schulden kunnen dan niet alleen worden afbetaald met geld, maar ook met het doen van (vrijwilligers)werk of het volgen van een goede opleiding die gaat helpen om nooit meer schulden te hoeven maken.
- 3. Bijstand:** Mensen in de bijstand moeten niet worden weggezet als mogelijke fraudeurs. GroenLinks wil een proef met het basisinkomen en vindt dat de bijstand moet uitgaan van vertrouwen in onze inwoners. Zo moet het mogelijk worden om te kunnen bijverdienen, giften aan te nemen van familie of vrienden en samen te wonen zonder korting op de uitkering. De tegenprestatie in de bijstand (werken in ruil voor een uitkering) wordt niet verplicht.
- 4. Basisbanen:** We gaan beginnen met het realiseren van basisbanen. Ook mensen met een grote afstand tot de reguliere arbeidsmarkt kunnen werk doen waar ze gelukkig van worden en een fatsoenlijk salaris mee verdienen. Basisbanen zijn niet verplicht en zijn meer dan dagbesteding of werkverschaffing. Ze zorgen voor persoonlijke ontwikkeling en volwaardig meedoen aan het maatschappelijke leven in onze gemeente.

- 5. Armoede en bijzondere bijstand:** Mensen die in armoede leven hebben recht op ondersteuning. Dit kan bijvoorbeeld zijn het kosteloos vervangen van een wasmachine of het aanschaffen van een fiets. Het gaat om ondersteuning die ervoor zorgt dat iedereen volwaardig mee kan doen met onze samenleving. GroenLinks vindt dat er soepeler met de regels voor deze ‘bijzondere bijstand’ moet worden omgegaan.

Iedereen doet mee

- 6. Discriminatie:** Ook in Oss komt uitsluiting, racisme en discriminatie op basis van huidskleur, cultuur, gender of seksualiteit voor. GroenLinks wil dat onze gemeente discriminatie aanpakt door antidiscriminatiebureau Radar bekender te maken bij onze inwoners. Verder worden medewerkers van onze gemeente getraind om discriminatie te herkennen en aan te pakken. En wordt samen met ondernemers jaarlijks aandacht gevraagd voor racisme en discriminatie op de werkvloer. Ook werkt de gemeente Oss niet samen met bedrijven die racisme niet herkennen en bestrijden.
- 7. Zwarte Piet niet welkom in Oss:** We zorgen ervoor dat het Sinterklaasfeest een feest is voor iedereen. Op de jaarlijkse intocht van Sinterklaas zijn geen Zwarte Pieten meer aanwezig.
- 8. Regenboogstad Oss:** De gemeente Oss zorgt voor een veilige en inclusieve omgeving voor LHBTIQ+. Als je een regenboogstad wilt zijn moet je meer doen dan de regenboogvlag hijsen. GroenLinks wil dat de gemeente alle maatregelen uit het Regenboogakkoord gaat uitvoeren.
- 9. Toegankelijkheid:** Het is belangrijk dat iedereen mee kan doen in Oss. Daarom maken wij alle gemeentelijke voorzieningen, binnen en buiten, volledig toegankelijk. We luisteren goed naar Ossenaren met een fysieke of psychische beperking om hun wensen voor een toegankelijke openbare ruimte waar te kunnen maken. Ook zorgen we voor voldoende openbare toiletten in het centrum.

5. EERLIJK DELEN

- 10. Gastvrij voor vluchtelingen:** Oss is een gastvrije gemeente. En dat moet zo blijven. Waar nodig huisvesten wij vluchtelingen en laten wij het maatschappelijke netwerk haar werk doen om Oss een zo prettig mogelijk thuis voor vluchtelingen te laten zijn. De gemeente biedt, samen met de geweldige vrijwilligers in Oss, ondersteuning waar nodig.

Democratische gemeente

- 11. Referenda:** GroenLinks vindt het belangrijk om inwoners vroeg te betrekken bij veranderingen in hun gemeente. Daarom zijn wij voorstander van lokale referenda. Deze mogen ook door inwoners worden aangevraagd als er een onderwerp is dat zij daarvoor geschikt vinden. Daarnaast moeten we zorgen dat inwoners op alle momenten in het proces mee kunnen praten over het beleid. Want democratie is veel meer dan een keer in de vier jaar stemmen.
- 12. Buurtbegrotingen:** Elke wijk, kern en dorp krijgt een eigen begroting waar inwoners over meebeslissen. De inrichting van een buurt is nou eenmaal het best te bepalen door de mensen die daar wonen. Onderwerpen als speeltuinen, openbare parkjes, parkeerplaatsen en bomen zijn onderwerpen waar inwoners, binnen bepaalde kaders, prima zelf over kunnen beslissen. De gemeente moet er op toezien dat inwoners die maar weinig hun stem laten horen toch mee kunnen beslissen.
- 13. Openbare vergaderingen:** GroenLinks wil dat alle vergaderingen openbaar worden. Ook overleggen van fractievoorzitters en technische overleggen.

Privacy en veiligheid

- 14. Drugs:** GroenLinks wil softdrugs en drugs zoals xtc en pado's legaliseren. Hiermee zorgen we dat er met deze drugs geen geld kan worden verdiend. Dit voorkomt misdaad en onveilige situaties. Omdat de gemeente dit niet zelf kan doen, zetten we dit op de landelijke agenda. Daarnaast zorgen we voor een laagdrempelige manier om je drugs op kwaliteit te laten testen en gaan we door met voorlichting in het onderwijs. Daarnaast wil GroenLinks een gemeentelijke wietkwekerij en laagdrempelige verkooppunten.

- 15. Privacy en de overheid:** Er komen steeds meer digitale middelen voor de overheid om inwoners te controleren. Waar het vroeger alleen ging om camera's, behoren nu ook gezichtsherkenning en algoritmen tot de mogelijkheid. Deze nieuwe methodes tasten privacy aan en kunnen racisme in de hand werken. Wat GroenLinks betreft wordt de privacy van inwoners beschermd door cameratoezicht te beperken, mag de gemeente geen datasystemen aan elkaar koppelen en mag er geen gebruik worden gemaakt van gezichtsherkenning in de openbare ruimte.
- 16. Ethische commissie:** GroenLinks vindt dat er binnen onze gemeente een ethische commissie moet komen waarmee alle privacygevoelige regels en beleid binnen onze gemeente moet worden besproken. Er komt een algoritme-register en het wordt verboden om op basis van algoritmen beslissingen te nemen.
- 17. BOA's en handhaving:** De handhaving in de gemeente Oss heeft in de afgelopen jaren veel meer taken gekregen. Wat GroenLinks betreft is Toezicht en Handhaving daar niet voor bedoeld. Wij zijn tegen het bewapenen van bijzondere opsporingsambtenaren (BOA's) met knuppels, tasers of pepperspray. Daarnaast vinden wij de huidige uitrusting met bodycams onnodig en averechts werken. Wat GroenLinks betreft gaan BOA's zich weer richten op het handhaven van de gemeentelijke regels en parkeerbeleid.
- 18. Ondernijning:** Ondernijnde criminaliteit gaat over de vermenging van de onderwereld en de bovenwereld. Samen met de politie, belastingdienst en het OM pakt de gemeente de georganiseerde misdaad aan. We vergroten de (financiële) kennis en slagkracht om de georganiseerde criminaliteit in het hart te treffen: het oppakken van topcriminelen en het afpakken van crimineel geld. Ook vindt GroenLinks het belangrijk een “niet-pluis gevoel” beter bespreekbaar te maken onder de Osse inwoners.

HOOFDSTUK 6

VOOR ELKAAR IN EEN GEZONDE SAMENLEVING

De eerste duizend dagen zijn cruciaal voor een kansrijke start in het leven. Kinderen uit gezinnen die worstelen met armoede of opgroeien in een ongezonde leefomgeving krijgen een valse start. Voor GroenLinks komen kwetsbare kinderen daarom op de eerste plaats.

Vanuit het Rijk komt geld beschikbaar voor de jeugdzorg. GroenLinks wil dat de hulp aan kinderen in de meest kwetsbare situaties, zoals bij fysiek of emotioneel geweld, de hoogste prioriteit heeft. Daarnaast organiseren we zorgzame hulp voor mensen die het te moeilijk hebben in het leven. Bijvoorbeeld door ziekte, ouderdom of eenzaamheid. Niet iedereen is zelfredzaam of heeft een goed sociaal netwerk. Als je ondersteuning of zorg nodig hebt, moet die er zijn, met oprechte aandacht door een vrijwilliger of een professional. We willen een vangnet bieden, en ook een toekomstperspectief. Zonder betutteling en met eigen regie. Geen inwoner is zich ooit beter gaan voelen door marktwerking of bureaucratie in de zorg. Controle hebben over je eigen leven en verbonden zijn met elkaar, dat is wat telt. Problemen van cliënten naar elkaar doorschuiven omdat het te moeilijk wordt, is geen optie. GroenLinks zet daarom vol in op samenwerking in de zorg in plaats van concurrentie, zoals nu het geval is.

6. VOOR ELKAAR IN EEN GEZONDE SAMENLEVING

Zorg is geen markt

- 1. Op zorg wordt geen winst gemaakt:** Zorg is er niet voor de winst, maar voor mensen die het nodig hebben. Mensen die zorggeld gebruiken om er vooral zelf rijker van te worden zijn niet welkom in onze gemeente. Wij verbieden het maken van winst door zorgverleners. In de afgelopen jaren zijn we zorggebruikers gaan zien als consumenten. Zorg is iets geworden dat je af en toe aanschaft als het nodig is. Wat GroenLinks betreft is goede zorg een voorwaarde voor prettig leven. Zorggebruikers zijn geen consument, zorg hoort erbij. En de gemeente moet daarvoor zorgen.
- 2. Meer vertrouwen:** GroenLinks vindt dat professionals in de jeugdzorg aandacht en vertrouwen verdienen van onze gemeente. Het verzuim en verloop van personeel in de zorg is te hoog. Onze gemeente heeft de verantwoordelijkheid om samen met zorgmedewerkers, onderwijs en rijksoverheid hier verandering in te brengen.
- 3. Minder bureaucratie:** In onze gemeente kunnen we zelf al beginnen met het weggooien van ambtelijke bureaucratie en marktwerking. We pleiten voor het terugsturen van rapportages van zorgorganisaties die te veel registreren. En om het gesprek aan te gaan wat er eigenlijk met de gegevens gebeurt en dan te schrappen wat onnodig is. GroenLinks ziet graag dat Ons Welzijn meer gebruik gaat maken van digitale mogelijkheden om bijvoorbeeld individuele vragen ook via de chat te beantwoorden en de webinars op thema's van hulpvragers toegankelijk te maken voor inwoners.

Toegankelijke zorg voor iedereen

- 4. Budgetten naar behoefte en draagkracht:** GroenLinks vindt dat mensen die zelf huishoudelijke ondersteuning kunnen organiseren en betalen hiervoor geen financiële steun van de gemeente hoeven te krijgen. Het WMO-geld voor huishoudelijke ondersteuning moet naar die mensen gaan die het daadwerkelijk nodig hebben. Wanneer inwoners recht hebben op financiële ondersteuning van onze gemeente, omdat ze zorg nodig hebben, moeten ze zelf kunnen kiezen of ze de zorg door onze gemeente laten organiseren of dat ze dat doen met een persoonsgebonden budget.

- 5. Onafhankelijke ondersteuning:** Als je zorg nodig hebt en je daarvoor onze gemeente nodig hebt, kun je het fijn vinden om onafhankelijke ondersteuning te krijgen. GroenLinks wil dat je dan hulp kunt vragen van een onafhankelijke cliëntondersteuner die vanuit onze gemeente vrij toegankelijk te benaderen is. Deze optie bestaat al, maar moet de gemeente bekender maken.
- 6. Zorg in de buurt:** Als je zorg nodig hebt, wil GroenLinks dat die in je eigen buurt aanwezig is. We willen dat onderwijs en zorgorganisaties samen met wijkbewoners voor elkaar gaan zorgen in de buurt. Als de buurt vindt dat het nodig is, helpt de gemeente mee om de buurt gezonder en socialer te maken. We vinden dat gezondheid niet alleen afhankelijk is van professionele organisaties, maar ook van een fijne buurt om in te wonen.

Preventie en voorkomen van zorg

- 7. Huis als houvast:** In Oss slaapt niemand buiten. Dat is ons uitgangspunt. We doen er alles aan mensen een goede opvang te bieden bij dakloosheid. Huisvesting is de eerste voorwaarde voor een menswaardig bestaan. Daarom moeten mensen eerst huisvesting krijgen (housing first), waarna andere hulpverlening goed op gang kan komen. In ons woningbouwprogramma zorgen we voor doorstroming, door voorrang te geven aan woningen waar het meeste behoefte aan is. Zodat alle groeperingen in onze samenleving kans hebben op een passende woning. En we problemen in een vroeg stadium kunnen zien en verhelpen.
- 8. Aanpak seksueel geweld:** GroenLinks wil een campagne tegen seksuele intimidatie en seksueel geweld. Het is belangrijk om seksueel geweld niet langer te schuiven onder huiselijk geweld, maar het apart te benoemen. We willen aandacht voor dit thema bij sport- en andere verenigingen, werkgevers en horeca. Het taboe rondom seksueel geweld is groot en het komt veel voor met grote negatieve impact, zoals werkloosheid, afbreken studie, relatieproblemen en het missen van sociale contacten.

6. VOOR ELKAAR IN EEN GEZONDE SAMENLEVING

- 9. Persoonsgebonden budget (PGB):** Het persoonsgebonden budget moet gemakkelijker en eenvoudiger te verkrijgen zijn. Hiermee houden mensen zelf de regie over hun leven en krijgen ze steun voor de beste hulp. Het PGB moet voor alle inwoners een keuze zijn. De gemeente moet mensen niet proberen te sturen richting zorg in natura.
- 10. Preventie als basis:** GroenLinks gelooft dat het voorkomen van criminaliteit, de beste misdaadbestrijding is. We investeren extra in een goed netwerk van onderwijs, zorg, jongerenwerkers en wijkagenten. Er komt betere hulp voor mensen die uit een penitentiaire inrichting komen, zodat terugval in de criminaliteit voorkomt. We investeren extra in gebieden met veel sociale problematiek.
- 11. Oss, een dementievriendelijke stad:** GroenLinks wil professionals en bewoners stimuleren om dementie te herkennen. We experimenteren met ondersteuningsnetwerken in buurten waarin professionals en vrijwilligers met elkaar samenwerken.

Jeugdzorg

- 12. Een veilige jeugd is cruciaal voor een goede start:** GroenLinks vindt dat ieder kind in onze gemeente het recht heeft om vanaf je geboorte een goede start te maken. Daarom moet er meer aandacht gaan naar kinderen die niet in een veilig nest opgroeien. GroenLinks vindt dat jeugdhulp niet persé moet stoppen als je 18 jaar bent geworden. Als je na je 18e ook nog jeugdhulp nodig hebt moet dat mogelijk zijn. Want niet alle problemen zijn opgelost op de dag dat iemand 18 is.
- 13. Jeugdzorg:** Als je opgroeit in een veilig nest heb je makkelijker kans om evenwichtig volwassen te worden. Daarom wil GroenLinks dat onze aandacht in de eerste plaats uitgaat naar die kinderen die bij hun opvoeding veiligheid en geborgenheid missen. Landelijk zijn er grote problemen in de jeugdzorg, waar ook kinderen, jongeren en gezinnen uit Oss last van hebben. Tekort aan voldoende gekwalificeerd personeel is hiervan een belangrijke oorzaak. GroenLinks wil meer investeren in de jeugdzorg. Ook willen we blijvende inzet op een goede samenwerking tussen de gemeente, scholen en jeugdzorgorganisaties.

- 14. Pleegzorg:** Kinderen en jongeren hebben recht om in een veilige omgeving thuis bij hun ouders en opvoeders op te kunnen groeien. En als er problemen zijn die dat in de weg staan, wil GroenLinks dat alles in het werk wordt gesteld om de veilige omgeving thuis weer te herstellen. Soms lukt dat niet meteen en hebben kinderen en jongeren er baat bij om tijdelijk of langer op een andere veilige plek op te groeien. GroenLinks wil dat kinderen dan terecht kunnen in gezinshuizen of pleeggezinnen. Gezinshuizen en pleeggezinnen hebben recht op professionele ondersteuning bij de opvoeding. Ook mogen er geen financiële belemmeringen zijn om een kind of jongere in je eigen woonomgeving op te nemen.

TOT SLOT

HOE GAAN WE DAT BETALEN?

Door andere keuzes te maken in de begroting van de gemeente Oss kunnen we ons geld veel beter uitgeven. Groene keuzes zoals ecologisch bermbeheer, circulair bouwen en een gemeentelijk energiebedrijf leveren op termijn juist geld op. Door te zorgen voor een volledig duurzaam vastgoedportfolio hoeven we minder geld uit te geven aan energie. Het is daarom ook een illusie dat duurzame en groene keuzes geld moeten kosten. Wat wel veel geld kost is het aanleggen van nieuw asfalt, zoals een noordelijke randweg. Dat geld kan veel beter worden besteed aan een goede fietsinfrastructuur waardoor mensen actiever en gezonder worden. Zowel door de lichamelijke inspanning als door het beperken van luchtvervuiling door fijnstof. Ook het afvalbeleid kan veel slimmer. Door de vervuiler te laten betalen, dalen de kosten voor inwoners en hoeft de gemeente minder geld uit te geven aan het verwerken van niet-recyclebaar afval.

Ook onze plannen op het sociale domein zorgen ervoor dat de gemeente minder geld hoeft te besteden. Door schulden over te nemen als gemeente, voorkomen we een langdurig schuldhulpverleningstraject en bijkomende problematiek. Door te kiezen voor vertrouwen in de bijstand hoeven we minder geld uit te geven aan controleurs die tandenborstels komen tellen bij de mensen thuis. En door de sterkste schouders een eigen bijdrage te vragen voor de huishoudelijke verzorging in de WMO zorgen we ervoor dat de gemeentelijke voorzieningen beschikbaar blijven voor de mensen die dit het meest nodig hebben.

Kortom, groen en sociaal is een keuze. Een keuze die beter is voor de inwoners en beter voor de portemonnee van de gemeente. Met het geld dat overblijft kunnen we andere dingen betalen. Zoals een spetterende culturele sector, sportvoorzieningen en genoeg plekken voor inwoners om elkaar te ontmoeten. Want voor de samenleving is dat écht waar hem om draait. Een prettig leven, in een schone en groene omgeving.

